

A dolgozók ösztönzése pénz nélkül

Sikerreceptek

A „jóléti költségek” lenullázása, a humánerőforrás-menedzsmentre fordított kiadások visszavágása ma is része a legtöbb vállalat költséghatékony működési tervének. Hogyan motiválhatók az alkalmazottak forráshiány esetén?

A gazdasági válság idején alig akadt olyan cég, amelyik megengedhette magának, hogy a havi béren kívül pénzbeli juttatással ösztönözze hatékony munkavégzésre az alkalmazottait. A jövőben a cégvezetők stratégiai partnereiként dolgozó HR-eseknek olyan problémákra is reagálniuk kell, mint a fiatal tehetségek megszerzése, a versenyképes munkaerő

megtartása vagy a megfáradt, kiégett dolgozók motiválása. A megoldást nem feltétlenül a pénzbeli juttatások jelentik. Sőt erőteljesen megoszlanak a vélemények az anyagi természetű jutalmak ösztönző hatásáról. Ahogy az LSE (The London School of Economics and Political Science) néhány évvel ezelőtti összegzéséből kiderült – 51 teljesítmény alapú

FELTÉRKÉPEZETT ÁLLOMÁNY

Az első kérdés, ami a munkavállalók motiválásakor felmerül, hogy ismeri-e az alkalmazottait a HR-es és a cégvezető. Egy multicégnél lehetetlen minden beosztottat név szerint azonosítani, de hogy kiderüljön, munkakörből, szaktudástól és beállítottságtól függően mi motiválhatja őket, fel kell térképezni a dolgozói állományt – vázolja Repka Ágnes HR-szakértő. Ehhez elengedhetetlen a humánerőforrás-vezető és a cégvezető partneri viszonya, együttműködése.

bérezésről szóló tanulmány eredményeit vetették össze –, a pénzügyi jellegű ösztönzők inkább negatívan hatnak a dolgozók belső motivációjára, munkahelyi etikájára és a szociális normák – mint például a becsületesség – fenntartására.

Ösztönzés így és úgy

A HR jövője című kötetben James G. Clawson és Douglas S. Newburg részletesen taglalja az „Ösztönző Dilemmáját”, amit a munkájukat lelkesedés nélkül, gépiesen végző alkalmazottak rejtett energiáinak feltárása generál. A szerzők szerint, mivel a teljesítményünket nagyban befolyásolják az érzelmeink – több energiát fektetünk abba, amit önként vállalunk, a kényszerből elvégzendő feladatokat pedig igyekszünk mielőbb letudni –, egy új cél kitűzése lendületet adhat a megfáradt dolgozóknak.

A tíz-tizenöt éve az adott cégnél robotoló, fásult vagy kiégett alkalmazottakat motiválhatja a munkaköri rotáció, amellyel cégen belül – áthelyezéssel, jelenlegi fizetésük megtartásával – új területen bővíthetik a szaktudásukat. Ha a vállalat több országban tart fenn irodát, működhet a dolgozói csereprogram: az alkalmazottak meghatározott ideig külföldi munkakörnyezetben is tapasztalatokat szerezhhetnek. Mindez persze csak akkor valósulhat meg, ha a belső kommunikáció jól működik, az alkalmazottak a humánerőforrás-vezetőnek vagy akár a főnöknek nyíltan mernek beszélni arról is, ha nem érzik jól magukat jelenlegi beosztásukban.

A fiatal tehetségeket azzal lehet a leginkább motiválni, ha a vezetőség felvázolja az elérhető és reális karrierlehetősé-

geket, minden területen tapasztalatot szerezhhetnek, és képezhetik magukat, még akkor is, ha anyagi források híján ideiglenesen ezt csak cégen belül tehetik meg. Hajtóerő lehet még számukra a jó csapat, a dinamikus, hozzáértő főnök és a harmonikus munkakörnyezet. Ezek akár évekig visszatartathatják a fiatal munkavállalókat egy anyagilag kedvezőbb állásajánlat elfogadásától.

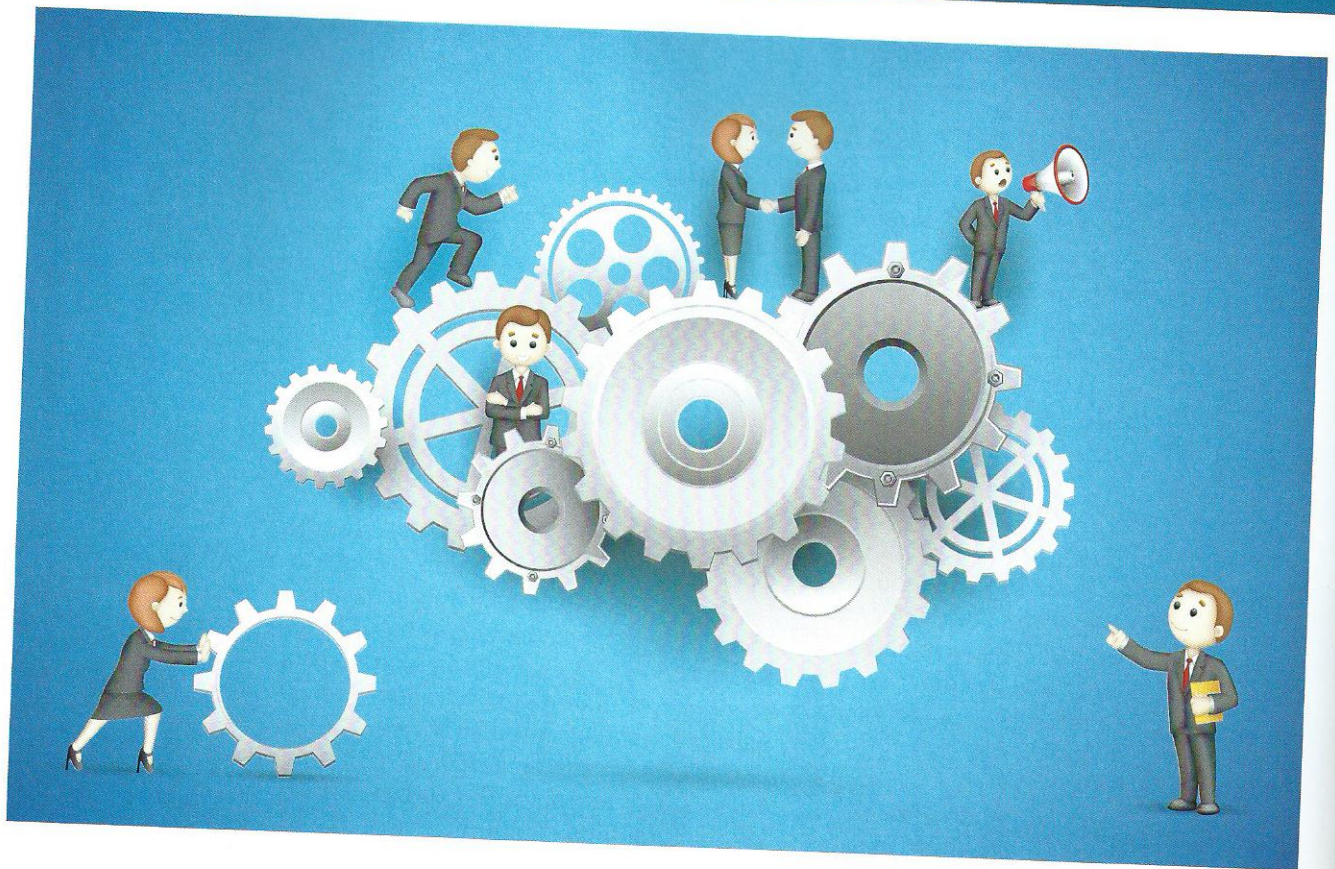
A munkaadó nagy felhasználóként adott – jellemzően telefon-, banki, esetleg üdülési szolgáltatások esetében – kedvezményes díjtétellel járó dolgozói csomagot alkudhat ki munkavállalóinak, ami neki nem kerül extra kiadásba, az alkalmazottak számára viszont ösztönző lehet.

Apró, de hatásos gesztusok

„A magyar munkakörnyezetben alapvetően nem szokás megdicsérni a beosztottakat. Pedig az elismerés, a képletos – vagy tényleges – vállveregetés fontos” – mondja Repka Ágnes. Az viszont nem mindegy, hogyan és hol kerül sor a dicséretre. Ahhoz, hogy pozitív lökést adjon, szükséges az azonnali elismerés, mert például egy nyári munkahelyi bravúr méltatása a karácsonyi céges partin már nem sokat ér. Vállalati kultúráról függően dívik a különféle címek, mint a „hónap dolgozója”, az „év csapata” kiosztása, vagy a legjobban teljesítő alkalmazottak fényképének kifüggesztése a céges dicsőségtáblára, esetleg faliújságra.

„A karácsonyi ünnepségen szoktuk átadni dolgozóinknak a minőségi és termelési szempontból legjobb ötletnek járó díjakat. Az erkölcsi megbecsülést fokozza, ha ezeket csapaton belül lehet átvenni” – árulta el egy autóiipari multinacioná-

EREDMÉNYORIENTÁLT MUNKAKÖRNYEZET

Speciális helyzetben vannak a kisgyermekes nők: nekik különösen ösztönző lehet, ha heti öt naptól egyet otthonról dolgozhatnak – persze csak ha a munkakörük engedi. Az otthoni önálló munka hatékonysága mellett érvel Motiváció 3.0 című könyvében Daniel H. Pink is. A szerző egy egyedi hardvereket és szoftvereket gyártó amerikai vállalat vezérigazgatójának esetét hozza fel, aki eredményorientált munkakörnyezetet rove teremtett azzal, hogy a dolgozóinak nem kell bejárniuk, maguk osztják be a munkaidejüket, mert csak az eredmény fontos. Persze a cég profiljától és az adott országra jellemző munkakultúrától is függ, hogy megoldás lehet-e a rove a produktivitás növelésére.

lis cég HR-vezetője. A vállalat számos közösségi, csapatépítő tevékenységet folytat: dolgozóik gyűjtik a kupakokat, a rászorulóknak szánt ruhákat. Rajzversenyt is hirdettek a munkavállalók gyerekeinek, a díjazottak rajz- és festőkészletet, valamint állatkerti családi belépőt nyertek. Az alkotásokat ezután a vállalati ebédlőben állították ki.

Motiváló lehet az is, ha a főnök szolidaritást vállal a dolgozókkal. „Előfordult, hogy a csapattal késő este is dolgoztunk, mert a munkaidő vége előtt beesett egy megrendelés. Mivel le kellett mon-

daniuk minden aznap esti programot, és késő estig bent maradtak az irodában, rendeltem nekik pizzát és üdítőt, ha már túlórázniuk kellett velem” – meséli Repka Ágnes, hozzátéve, hogy a hasonló jellegű, pár ezer forintos, saját zsebből fedezett kiadások nem vágják földhöz a legtöbb vezetőt, a csapat tagjainak viszont nagy lökést adhat, ha látják, hogy a főnök is velük együtt húzza az igát. Szintén jelképes gesztus, ha egy túlórázással töltött este után a vezető másnap reggel mindenkinek hoz egy kávét vagy egy kapucsínót. Az ilyen apróságokból a munkavállalók

érzik, hogy megbecsülik őket – még egy anyagilag szűkös időszakban is.

Gamification

Külföldön az alkalmazottak ösztönzéséhez egyre több vállalat veti be a „gamification” eszközeit. A sokszereplős játékokból ismert elemek – küzdelem, akadályok legyőzése, egyéni és csapatcélok – integrálása a mindennapi munkába hatékony eszköz lehet például a marketing vagy az oktatás területén. A játék alapelveire épülő munkahelyi csapatversenyekre jó példa, amikor egy projekt megtervezésére több csapat alakul, hogy külön-külön minél több alternatívát találjanak ki. Ezek a „versenyhelyzetek” növelik a kreativitást, a termelékenységet és az együttműködési hajlandóságot. A játékos elemek a stressz levezetésében és a csapatépítésben is segíthetnek. Egyre több hazai cég szerez be például csocsó- vagy pingpongasztalt: egy házi bajnokság saját kupával vagy oklevéllel serkentőleg hathat a csapatra, ahogy egy céges sportnap vagy egy önköltségi alapon szervezett hétvégi kirándulás, közös mozi- vagy kocsmalátogatás is.

László Éva Lilla

FŐBB ÖSZTÖNZÉSI TECHNIKÁK

- Horizontális és vertikális karrier biztosítása,
- előléptetés lehetősége,
- kihívást jelentő projektfeladatok,
- döntési hatáskör,
- tanulási lehetőség,
- innovációs programok, munkaköri rotáció, személyes fejlődési tervek,
- elismerés nem csak négy szemközt, hanem nyilvánosan is,
- rugalmas munkakör, részmunkaidő, távmunka, keret munkaidő,
- jó munkahelyi légkör,
- családbarát munkahelyek kialakítása,
- dolgozói fórumok szervezése,
- teljesítményértékelés, visszajelzés,
- munka-magánélet egyensúlyának megteremtése,
- testre szabott cafeteriarendszer,
- egészségvédelem,
- céges elismerés, díjak.